

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 311/2023-53

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Lenkou Senčákovou, Európska trieda 9, Košice, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Cdo/306/2020 z 13. decembra 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Cdo/306/2020 z 13. decembra 2022 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Cdo/306/2020 z 13. decembra 2022 **zrušuje a vec mu vracia** na ďalšie konanie.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **442,18 eur** a zaplatiť ich jeho právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevýhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkové okolnosti prípadu

1. Uznesením č. k. I. ÚS 311/2023-31 z 25. mája 2023 Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeným v záhlaví tohto nálezu. Vo zvyšnej časti bola ústavná sťažnosť sťažovateľa odmietnutá.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva, že v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 8C/147/2008 sa sťažovateľ podanou žalobou (po pripustení jej viacerých zmien) domáhal proti Slovenskej republike, za ktorú konalo Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaná“), náhrady škody na zdraví, straty na zárobku a náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím o vznesení obvinenia a rozhodnutím o vzatí do väzby, v ktorej bol sťažovateľ od 26. januára 1999 do 9. septembra 1999.

3. Okresný súd rozsudkom (v poradí tretím) č. k. 8C/147/2008-868 z 11. januára 2018 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) v spojení s doplnčacím rozsudkom z 29. mája 2018 zaviazal žalovanú zaplatiť sťažovateľovi sumu 1 991,64 eur s príslušenstvom z titulu náhrady škody na zdraví a sumu 5 000 eur z titulu náhrady nemajetkovej ujmy. Vo zvyšnej časti žalobu sťažovateľa zamietol, rozhodol, že žiadna zo sporových strán nemá nárok na náhradu trov konania, a konanie o návrhu v časti príslušenstva z náhrady nemajetkovej ujmy zastavil.

3.1. Okresný súd, aplikujúc § 1 ods. 1, § 2, § 5 ods. 1 a 2 a § 9 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“), skonštatoval, že v dôsledku nezákonného rozhodnutia o vznesení obvinenia a rozhodnutia o vzatí do väzby došlo k trvalému poškodeniu zdravia sťažovateľa, čo bolo preukázané predloženým znaleckým posudkom, preto žalovanej uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľovi sumu 1 991,64 eur predstavujúcu náhradu škody na zdraví. Keďže vykonaným dokazovaním nezistil, že by sťažovateľ pred vzatím do väzby dosahoval nejaký príjem, žalobu v časti požadovanej náhrady straty na zárobku ako nedôvodnú zamietol. Rovnako zamietol aj žalobu v časti, v ktorej sa sťažovateľ domáhal náhrady straty na zárobku od 1. apríla 2005, t. j. od kedy mu bol priznaný čiastočný invalidný dôchodok, až do 1. januára 2010, z dôvodu, že sťažovateľ žiadnym spôsobom nepreukázal, že stav invalidity bol spôsobený v dôsledku trestného stíhania a vzatia do väzby. Dospel k záveru, že sťažovateľ náležite preukázal, že rozhodnutím o vzatí do väzby bol negatívne ovplyvnený jeho súkromný, rodinný a pracovný život, preto mu v súlade s § 5 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. a čl. 5 dohovoru priznal náhradu nemajetkovej ujmy v sume 5 000 eur a vo zvyšnej časti jeho žalobu zamietol.

4. O odvolaniach sťažovateľa a žalovanej rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 5Co/132/2019-954 z 20. augusta 2019 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“), ktorým rozsudok okresného súdu v spojení s doplnčacím rozsudkom z 29. mája 2018 potvrdil ako vecne správny a žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. V celom rozsahu sa stotožnil so závermi okresného súdu týkajúcimi sa priznania nároku na náhradu škody na zdraví, určenia výšky nemajetkovej ujmy, ako aj so závermi, ktoré viedli konajúci súd k zamietnutiu žaloby v časti uplatneného nároku na náhradu škody spôsobenej stratou na zárobku.

5. Proti rozsudku krajského soudu podal stěžovatel dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodil z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“).

6. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie stěžovateľa odmietol ako neprípustné podľa § 447 písm. f) CSP, pretože dovolacie dôvody neboli vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP. Stěžovateľovi vytkol, že nerozlišuje a vzájomne zmiešava dôvody prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP a v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Stěžovateľ, hoc kvalifikovane právne zastúpený, totiž žiadnym spôsobom neoznačil, akým nesprávnym procesným postupom súdov nižšej inštancie došlo k porušeniu jeho procesných práv, ktoré by malo za následok porušenie jeho práva na spravodlivý súdny proces. Zároveň relevantným spôsobom nevymedzil právnu otázku, pri ktorej riešení sa odvolací súd odchýlil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

II.

Argumentácia stěžovateľa

7. V ústavnej sťažnosti stěžovateľ obšírne opisuje skutkový stav veci, opakuje svoju argumentáciu predostretú už v podanom dovolaní proti rozsudku krajského soudu, pričom najvyššiemu súdu v podstatnom vytyka, že jeho dovolanie bolo odmietnuté ako neprípustné napriek tomu, že na takéto rozhodnutie neboli splnené zákonné podmienky. Tvrdí, že v dovolaní náležite špecifikoval, v čom spočíval nesprávny postup okresného soudu a krajského soudu a ich nesprávne právne posúdenie veci, pričom poukázal aj na právnu úpravu a ustálenú judikatúru.

8. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu a priznať mu náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

III.

Vyjadrenie najvyššieho soudu, zúčastnenej osoby a replika stěžovateľa

III.1. Vyjadrenie najvyššieho soudu:

9. Najvyšší súd vo vyjadrení k dôvodom ústavnej sťažnosti č. k. KP 3/2023-286, Cpj 191/2023 z 20. septembra 2023 ponechal rozhodnutie o ústavnej sťažnosti na úvahe ústavného soudu. Pripojil k nemu vyjadrenie predsedu senátu [REDACTED], ktorý uvádza, že dovolací súd je viazaný len tým, ako dovolateľ nastolí právnu otázku. Ak v dovolaní, ktorého prípustnosť vyvodzuje z § 421 ods. 1 CSP, nevymedzí právnu otázku ani neoznačí a nedoloží konkrétne stanovisko, judikát alebo rozhodnutie najvyššieho soudu, dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum, ktorého hranice nie sú vymedzené. V takom prípade ide o obsahový deficit vo vymedzení dovolacieho dôvodu (dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP), čoho zákonným dôsledkom je odmietnutie dovolania v zmysle § 447 písm. f) CSP. V danom prípade stěžovateľom podané dovolanie zjavne nenapĺňa už uvedené kritéria pre vymedzenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, preto dovolací súd (pre nevymedzenie právnej otázky, neoznačenia judikatúry, a teda ani nevysvetlenia odklonu od nej) v tejto časti jeho dovolanie odmietol.

10. Pokiaľ pri dôvode prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP sťažovateľ v ústavnej sťažnosti tvrdí, že súd prvej inštancie i odvolací súd porušili zákonné ustanovenia (§ 191 ods. 1 CSP) týkajúce sa hodnotenia dôkazov, neprihliadali na dôkazy preukazujúce príčinnú súvislosť, nesprávne posúdili premlčanie uplatneného nároku, je potrebné uviesť, že samotná skutočnosť, že dovolateľ so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutí súdov oboch nižších inštancií nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný a aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho predstavami. Vo svojich kasačných rozhodnutiach odvolací súd vyslovil viaceré záväzné právne závery, ktoré súd prvej inštancie pri ďalšom rozhodovaní rešpektoval, preto nemohlo dôjsť ani k porušeniu princípu právnej istoty v zmysle predvídateľnosti rozhodovania, ani k porušeniu procesných práv, tak ako to tvrdí sťažovateľ. Ani nesúhlas sťažovateľa s vyhodnotením dôkazov súdmi nižšej inštancie nie je spôsobilý založiť namietanú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP.

11. Ak sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta nedostatočné odôvodnenie či arbitrárnosť rozhodnutí súdov, predseda senátu odkázal na obsahy odôvodnení rozhodnutí konajúcich súdov nižšej inštancie, ktoré dovolací súd cielene podrobne prevzal do svojho rozhodnutia umožňujúceho čitateľovi dovolacieho rozhodnutia v dôsledku komparácie identifikovať zjavnú protichodnosť, resp. súladnosť toho, čo tvrdil sťažovateľ v dovolaní. Vyjadril sa aj k posúdeniu nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá bola sťažovateľovi priznaná v sume 5 000 eur, pričom z bodu 2.7. dovolacieho rozhodnutia je zrejmé, z akých dôvodov okresný súd žalobe v časti o náhradu nemajetkovej vyhovел a prečo túto v zostávajúcej časti zamietol.

12. Dodal, že na rozdiel od obsahu dovolania možno v ústavnej sťažnosti vidieť snahu sťažovateľa samostatne vymedzovať dovolacie dôvody v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP od dovolacích dôvodov v zmysle § 420 písm. f) CSP. Ústavnou sťažnosťou ale nemožno spätne konvalidovať nedostatky dovolania. Za vady zmätočného dovolania najvyšší súd považuje také, ktoré vo svojom argumentačnom obsahu nerozlišuje dovolacie dôvody v zmysle § 420 CSP (vady zmätočnosti) od dovolacích dôvodov v zmysle § 421 CSP (nesprávneho právneho posúdenia veci) a tieto navzájom zmiešava, čím trpí zrozumiteľnosť, určitosť, jasnosť, súladnosť a právna konzistentnosť prejavu sťažovateľa, i keď tento bol zastúpený kvalifikovaným zástupcom (advokátom).

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

13. Oznámením zo 6. júna 2023 ústavný súd upovedomil žalovanú ako zúčastnenú osobu o podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľa (§ 126 zákona o ústavnom súde) a umožnil jej vyjadriť sa k nej v lehote 10 dní od doručenia upovedomenia.

13.1. Žalovaná sa v stanovenej lehote ani do rozhodnutia ústavného súdu k ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyjadrila.

III.3. Replika sťažovateľa:

14. V replike doručenej ústavnému súdu 20. júla 2023 sťažovateľ konštatuje, že vyjadrenie najvyššieho súdu k dôvodom jeho ústavnej sťažnosti je značne všeobecné. Poukazuje na judikatúru ústavného súdu týkajúcu sa ústavne konformného posudzovania prípustnosti dovolania,

pričom zastáva názor, že jeho dovolacia argumentácia bola dostatočná a splňala náležitosti kladené na špecifikáciu dôvodov dovolania. V tomto smere odkazuje na svoju sťažnostnú argumentáciu, ktorej sa naďalej pridrižiava. Uvádza, že už v odvolaní a následne v dovolaní namietal celý rad pochybení, ktorých sa dopustili konajúce súdy, ktorými došlo k porušeniu jeho procesných práv. Opakuje svoju výhradu, že bez doplnenia dokazovania, a teda aj zmeny prvoinštančným súdom zisteného skutkového stavu súd vydal odlišné rozhodnutie, hoci odvolací súd vo svojom zrušujúcom rozhodnutí nevyslovil žiaden záväzný právny názor. Uvedený postup je v rozpore s princípom predvídateľnosti súdneho rozhodnutia a právnej istoty. Tvrdí, že jeho výhrada obsiahnutá v dovolaní nesmerovala k nesúhlasu s hodnotením dôkazov, ale ku skutočnosti, že súdy na tieto dôkazy vôbec neprihliadli. Takáto selekcia dôkazov a ignorovanie časti vykonaných dôkazov odporuje zákonu a judikatúre ústavného súdu. Namietaná absencia dostatočného odôvodnenia rozsudku krajského súdu sa týka predovšetkým nároku na náhradu straty na zárobku za obdobie trvania väzby, za obdobie po prepustení z väzby, ako aj náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Aj v tejto časti odkázal na dôvody svojej ústavnej sťažnosti. Napokon za arbitrárne označuje rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorý za vecne správny považoval rozsudok okresného súdu aj v časti rozčlenenia jeho nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch na nárok z titulu uznesenia o vznesení obvinenia a na nárok z titulu uznesenia o vzatí do väzby.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

IV.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

15. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo na prístup k súdu. Slovenská republika, ako aj všetky jej orgány verejnej moci majú pozitívny záväzok aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „prakticky a efektívne“ dosiahnuteľné. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom na poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť (II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05, I. ÚS 115/2020). Právo na prístup k súdu je nevyhnutnou, imanentnou súčasťou práva na spravodlivý proces a tvorí jeho esenciálny prvok [III. ÚS 875/2016 a rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Golder proti Spojenému kráľovstvu z 21. 2. 1975, sťažnosť č. 4451/70, body 35 a 36].

16. Pri posúdení toho, či rozhodovanie vnútroštátnych súdov je zaťažené prílišným či nadmerným formalizmom, je nevyhnutné prihliadať na všetky okolnosti konkrétneho prípadu, pričom k porušeniu práva na prístup k súdu dôjde v prípade, že stanovené pravidlo prestane slúžiť cieľu právnej istoty a riadnemu výkonu spravodlivosti a stane sa z neho bariéra znemožňujúca strane sporu prejednať jej spor meritórne pred príslušným súdom (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Kart proti Turecku, sťažnosť č. 8917/05, rozsudok Veľkej komory z 3. 12. 2009, bod 79 *in fine*).

17. Právo na prístup k súdu však nemá absolútny charakter a môže podliehať obmedzeniam zo strany štátu (III. ÚS 275/2018). Takéto obmedzenia predstavujú aj § 420 a § 421 CSP, ktoré stanovujú, kedy je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok. Zároveň je povinnosťou dovolateľa formulovať dovolanie spôsobom zodpovedajúcim § 431 až § 435 CSP (m. m. IV. ÚS 15/2021).

18. Ústavný súd stabilne judikuje, že plne rešpektuje rozhodovací priestor najvyššieho súdu vrátane jeho kompetencie ústavne konformným spôsobom vymedziť si prípustnosť a spôsob rozhodovania o dovolaní (II. ÚS 398/08, I. ÚS 18/2020), no len pokiaľ neprekročí ústavné štandardy (I. ÚS 17/01). Konanie o mimoriadnych opravných prostriedkoch nie je vyňaté z rámca ústavnoprávnych princípov, preto ústavný súd musí dbať na to, aby boli dodržané záruky spravodlivého procesu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby interpretácia prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov nebola svojvoľná ani formalistická a aby bola čo najustálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010).

19. Ťažisko sťažnostnej argumentácie spočíva v tvrdení sťažovateľa, že najvyšší súd sa odmietol zaoberať riadne uplatnenými dovolacími dôvodmi a pristúpil k odmietnutiu jeho dovolania, hoci na to neboli splnené zákonné podmienky.

20. V súlade s uvedenými východiskami preto ústavný súd skúmal, či právne závery, ktorými najvyšší súd odôvodnil odmietnutie dovolania sťažovateľa pre jeho neprípustnosť, boli výsledkom ústavne udržateľnej aplikácie noriem procesného práva v súlade s označenými článkami ústavy a dohovoru a či účinky dovolacej právomoci najvyššieho súdu boli v danom prípade zlučiteľné s právom strany na prístup k súdu.

21. Po detailnom oboznámení sa s dôvodmi napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a obsahom vyžiadaného dovolania sťažovateľa ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd sa nevysporiadal s dovolacími námietkami sťažovateľa ústavne akceptovateľným spôsobom.

22. Najvyššiemu súdu možno predovšetkým vytknúť už na prvý pohľad značnú neadresnosť odôvodnenia jeho uznesenia, keďže v podstate celá jeho časť je venovaná teoretickým východiskám týkajúcim sa posudzovania splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s viacerými odkazmi na judikatúru najvyššieho súdu a ústavného súdu a tiež definovaniu povinností dovolateľov pri formulovaní obsahu dovolania tak, aby nevykazovalo nedostatky vedúce k jeho odmietnutiu. K obsahu dovolania sťažovateľa sa pritom dovolací súd konkrétne vyjadril iba v bode 17 napadnutého uznesenia, keď konštatoval, že sťažovateľ pri dovolacom dôvode v zmysle § 420 písm. f) CSP neoznačil nesprávny procesný postup súdu, ktorým by mu bolo znemožnené, aby uskutočňoval svoje procesné oprávnenia (neuviedol súvisiace ustanovenie Civilného sporového poriadku, ktoré malo byť súdmi porušené, a to ani v spojení s princípom právnej istoty) a pri dovolacom dôvode podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP nevymedzil právnu otázku, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, neuviedol, z akých dôvodov považuje právne posúdenie tejto otázky odvolacím súdom za nesprávne, aké je podľa jeho názoru správne riešenie, a v tejto súvislosti neoznačil ani ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu.

23. Najvyšší súd uvažoval podľa všetkého tým spôsobom, že dovolateľ vymedzil právnu otázku príliš široko a správne mal vymedziť otázku užšie, precíznejšie ako podmnožinu všeobecnejšieho

variantu otázky. Je nutné podotknúť, že aj širší variant otázky je stále zmysluplný, umožňujúci prípustnosť dovolania. Dovolanie sa dalo určite napísať aj lepšie, ale sťažovateľ nebol so svojim vymedzením právnej otázky takpovediac „mimo“ veci (m. m. I. ÚS 336/2019).

24. Napriek tomu, že s dovolacím súdom je potrebné súhlasiť v tom smere, že sťažovateľ v dovolaní skutočne presne nerozdelil, ktoré dovolacie dôvody spadajú pod uplatnený dôvod prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP a ktoré pod § 421 ods. 1 písm. a) CSP, nemôže len táto skutočnosť ich „vzájomného zmiešavania“ (čo najvyšší súd definuje ako znak nejasnosti a neurčitosti dovolania, pozn.) bez ďalšieho obstať ako dôvod na odmietnutie dovolania za situácie, ak z jeho textu je možné identifikovať konkrétne dovolacie námietky, ktoré najvyšší súd dokáže podradiť pod ten-ktorý uplatnený dôvod prípustnosti dovolania. Samozrejme, ako správne uviedol najvyšší súd, jeho úlohou nie je hádať a domýšľať si, čo mal dovolateľ na mysli, avšak súčasne nemožno opomenúť jeho povinnosť porozumieť textu dovolania ako celku. V danom prípade však týmto spôsobom nepostupoval.

25. Najvyšší súd nesmie rezignovať na hľadanie odpovedí na hmotnoprávne otázky, pre ktoré sa dovolatelia naň obrátili, nesmie vykladať splnenie náležitostí dovolania a podmienky prípustnosti reštriktívne tak, že k meritórnemu prieskumu ani nedôjde. Najvyšší súd je najvyššia autorita v rámci všeobecného súdnictva a práve od nej sa očakáva, aby svojou meritórnou rozhodovacou činnosťou vytvárala stabilnú súdnu judikatúru (I. ÚS 116/2020).

26. Z dovolania je pritom zrejmé, že sťažovateľ jeho prípustnosť založil na dôvodoch podľa § 420 písm. f) CSP a tiež podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, pričom v jeho obsahu sú jasne rozpoznateľné námietky (i) nedostatočného odôvodnenia rozsudku krajského súdu, čo má podľa sťažovateľa za následok jeho arbitrárnosť, (ii) nesprávneho právneho posúdenia (či právneho vyhodnotenia) nároku na náhradu straty na zárobku v otázke existencie príčinnej súvislosti medzi trestným stíhaním sťažovateľa, rozhodnutím o jeho vzatí do väzby a zhoršením jeho zdravotného stavu vedúcim k vzniku invalidity, (iii) nesprávneho posúdenia otázky premlčania predmetného nároku straty na zárobku uplatneného aj za obdobie od 1. septembra 2007 do 31. decembra 2010, (iv) nedostatkov a svojvôle v procese hodnotenia dôkazov, (v) porušenia predvídateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu.

27. Podľa názoru ústavného súdu nie je správne, ak sa najvyšší súd zameria len na jednu vetu, ktorú dovolateľ prípadne v dovolaní označí ako právnu otázku, a izoluje sa od toho, ako je vymedzený dovolací dôvod. Je užitočné sa pozrieť aj na dovolací dôvod, vyabstrahovať z neho právnu otázku podľa § 421 CSP a až následne možno posúdiť, (a) či od tejto otázky záviselo napadnuté rozhodnutie a (b) či ide o otázku, ktorá naplňa niektoré z písm. a) až c) v § 421 ods. 1 CSP. Ide o to pokúsiť sa autenticky porozumieť dovolateľovi – jeho textu ako celku, ale druhej strane ani dotvárať vec na úkor procesnej protistrany. Ide o dialóg, ale nie o právnu pomoc. Nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať“, čo povedal dovolateľ, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu dovolacej otázky (I. ÚS 336/2019).

28. Najvyšší súd však ani na jednu z prezentovaných námietok sťažovateľa nereagoval, ale ako už bolo zmienené, iba vo všeobecnej rovine po poskytnutí viacerých teoretických úvah o charaktere dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku a predpokladoch jeho prípustnosti skonštatoval absenciu vymedzenia dovolacích dôvodov spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

29. Odôvodnenie, ktoré len všeobecným spôsobom konštatuje nesplnenie podmienok prípustnosti dovolania bez akejkoľvek odpovede na konkrétne námietky sťažovateľa v dovolaní, nemôže urobiť zadosť požiadavke riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia v súlade s právom na spravodlivý proces (obdobne I. ÚS 145/2023). Ústavný súd s istým zveličením dodáva, že takéto odôvodnenie by mohlo byť paušálne použité aj v akomkoľvek inom rozhodnutí odmietajúcom dovolanie, čím si dovolací súd podstatne uľahčil svoju úlohu.

30. Súčasne je potrebné uviesť, že hoci najvyšší súd v napadnutom uznesení skonštatoval absenciu akýchkoľvek tvrdení, ktorými by sťažovateľ odôvodňoval porušenie jeho práva na spravodlivý súdny proces, vo svojom vyjadrení k dôvodom ústavnej sťažnosti sa vyjadruje k jednotlivým dovolacím námietkam sťažovateľa, pričom v tejto súvislosti odkazuje taktiež na obsah rozhodnutí súdov nižšej inštancie, ktoré prevzal do svojho rozhodnutia. Vyjadrením k ústavnej sťažnosti však nie je možné nahrádzať či dopĺňať chýbajúce dôvody napadnutého rozhodnutia. Z pohľadu predmetu posúdenia vymedzeného v ústavnej sťažnosti je podstatný obsah napadnutého uznesenia a nie je prípustné, aby ústavný súd zohľadňoval aj doplňujúcu argumentáciu, ktorá sa vôbec nenachádza v dôvodoch napadnutého uznesenia. Bez uvedenia konkrétnej a presvedčivej argumentácie či konfrontácie dovolacích námietok so závermi konajúcich všeobecných súdov v rozsahu, ktorý zásadným spôsobom vysvetlí podstatné dôvody rozhodnutia, je také odôvodnenie neúplné a nedostatočné. Požiadavky kladené na odôvodnenie súdneho rozhodnutia napokon vyplývajú z obsahu práva na súdnu ochranu, k čomu existuje bohatá judikatúra najvyššieho súdu, ako aj ústavného súdu.

31. Za situácie, keď Civilný sporový poriadok tzv. „inú vadu“ ako samostatný dovolací dôvod neobsahuje, je pri posudzovaní intenzity pochybenia odvolacieho súdu nevyhnutné chápať právo na spravodlivý proces komplexne a jeho porušenie, normované v § 420 písm. f) CSP, ako porušenie práva na spravodlivý proces v ktoromkoľvek jeho prvku, zahŕňajúc do procesného postupu súdu aj jeho rozhodnutie a všetky atribúty práva na spravodlivý proces spájajúce sa so súdnym rozhodnutím. Umožnenie sporovej strane uskutočniť jej patriace procesné práva bez toho, aby mu korešpondovalo riadne odôvodnené vysporiadanie sa súdu s uplatnenými prostriedkami procesného útoku alebo procesnej obrany, je postupom súdu, pri ktorom je realizácia práva na spravodlivý proces len iluzórna (I. ÚS 116/2020).

32. Najvyšší súd sa podľa názoru ústavného súdu rovnako lakonicky vysporiadal aj s namietaným nesprávnym právnym posúdením veci podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, keď iba v rozsahu jednej vety uviedol, že sťažovateľ nenáležite vymedzil uplatnený dôvod prípustnosti dovolania, čo z ústavnoprávneho hľadiska rozhodne nemožno považovať za dostačujúce. V tejto súvislosti ústavný súd považuje za potrebné poukázať na svoju ustálenú judikatúru, v zmysle ktorej dovolací súd nie je vymedzením prípustnosti viazaný a skúma ju aj sám (I. ÚS 51/2020). Namietaná právna otázka môže vyplývať aj z textu dovolania a nemusí byť formálne vymedzená v jeho konkrétnej časti. Ústavný súd pritom pripomína, že súd má poznať svoju vlastnú judikatúru, t. j. aj rozhodnutia iných sudcov (resp. senátov) toho istého súdu, a túto judikatúru musí zohľadniť bez ohľadu na to, či na ňu samotné strany sporu poukazujú. Súčasne k výhrade dovolacieho súdu, že sťažovateľ si nesplnil ani svoju povinnosť uviesť v dovolaní ustálenú rozhodovaciu prax, od ktorej sa mal odvolací súd odchýliť, uvádza, že označenie konkrétneho rozhodnutia (judikatúry) najvyššieho súdu nie je v zmysle § 428 CSP obligatórnou náležitosťou dovolania. Z uvedeného vyplýva, že dovolanie prípustné podľa § 421 CSP dovolateľ obligatórne odôvodní tým, že rozhodnutie

spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP), pričom dotknutý dovolací dôvod vymedzí tak, že uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a súčasne uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Argumentácia dovolateľa konkrétnou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu je tak nad rámec zákonných požiadaviek a dovolací súd ňou nie je viazaný (III. ÚS 76/2021).

33. Povedané inak, povinnou obsahovou náležitosťou dovolania odôvodneného nesprávnym právnom posúdením veci nie je uvedenie konkrétneho rozhodnutia, teda referenčnej judikatúry dovolacieho súdu. V dovolaní podľa § 421 CSP je potrebné venovať sa iba otázke nesprávneho právneho posúdenia, nie referenčnej judikatúre. Tej sa môže najvyšší súd zmocniť celkom autonómne, a teda vziať pri posudzovaní prípustnosti dovolania do úvahy i takú judikatúru, ktorou dovolateľ neargumentuje (obdobne III. ÚS 163/2021).

34. Sumarizujúc uvedené, ústavný súd uzatvára, že v posudzovanej veci napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu nedáva dostačujúcu odpoveď na sťažovateľom jednoznačne formulované námietky tvoriace obsah jeho dovolania. Závery najvyššieho súdu nenapĺňajú požiadavky kladené na rozhodnutia súdov v zmysle základného práva na súdnu ochranu, a preto je potrebné vysloviť porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

35. V súvislosti s návrhom sťažovateľa ústavný súd dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné napadnuté uznesenie podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu). Po vrátení veci bude úlohou najvyššieho súdu opätovne posúdiť námietky sťažovateľa, ktoré smerovali k nespokojnosti s rozhodnutím krajského súdu, a vyhodnotiť, či sú uvedené námietky spôsobilé založiť prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Najvyšší súd je pritom v ďalšom konaní vo veci podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze.

IV.2. K namietanému porušeniu základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu:

36. Pokiaľ ide o sťažovateľom namietané porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ústavný súd sa riadil princípom minimalizácie svojich zásahov do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy preskúmané (IV. US 303/04, IV. ÚS 64/2010). V súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. II. ÚS 182/06, IV. ÚS 311/08) vychádzal z toho, že v nadväznosti na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu a jeho zrušením sa otvára priestor na to, aby sa najvyšší súd po vrátení veci v ďalšom konaní sám vysporiadal s ochranou uvedených majetkových práv. V tejto časti preto ústavnej sťažnosti sťažovateľa nebolo vyhovené (bod 4 výroku nálezu).

IV.3. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy:

37. Rovnako ústavný súd nevyhovел ani tej časti ústavnej sťažnosti, ktorou sa sťažovateľ domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy (bod 4 výroku nálezu). Ústavný súd, odvolávajúc sa na svoju doterajšiu judikatúru (IV. ÚS 119/07, IV. ÚS 383/08), uvádza, že čl. 1 ods. 1 ústavy má charakter všeobecného ústavného princípu, ktorý sú povinné rešpektovať všetky orgány verejnej moci pri výklade a uplatňovaní ústavy. Označený článok ústavy je vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu, t. j. aj jeho rozhodovania o porušovaní základných práv a slobôd garantovaných ústavou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Prioritne teda v konaní o ústavnej sťažnosti nejde o kontrolu súladu postupov a rozhodnutí orgánov verejnej moci s ústavou, ale o poskytovanie účinnej ochrany základným právam a slobodám sťažovateľov. Ústavný súd preto nepovažoval za potrebné vysloviť porušenie aj tohto článku ústavy vo výrokovvej časti tohto nálezu (obdobne I. ÚS 736/2016, IV. ÚS 150/2018, II. ÚS 382/2018, I. ÚS 52/2020, II. ÚS 73/2023).

V.

Trovy konania

38. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania celkom v sume 442,18 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

39. Výška náhrady bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina priemernej mzdy za predchádzajúci polrok (§ 1 ods. 3 v spojení s § 11 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľ má nárok na náhradu za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) á 208,57 eur, čo spolu s režijným paušálom 2-krát á 12,52 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 442,18 eur.

40. Priznanú náhradu trov konania je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenej v záhlaví tohto nálezu, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. decembra 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu